

Vladimir Arhipov
Riigikogu

Teie: 23.01.2026 nr 2-3/15-455

Meie: 09.02.2026 nr 1-9/1853-2

Vastuskiri kirjalikule küsimusele

Lugupeetud Vladimir Arhipov

Täna Teid küsimuste eest, mis käsitlevad narkootikumide levikut ja sellega seotud riske Eestis. Vastan Teie küsimustele alljärgnevalt.

1. Milline on Siseministeeriumi hinnang narkoturu tegelikule mahule ja struktuurile Eestis, tuues eraldi välja digikeskkonna kaudu toimiva narkokaubanduse osakaalu?

Siseministeeriumi ja õiguskaitseasutuste hinnangul on narkoturg Eestis muutunud senisest hajusamaks ja mitmekülgsemaks. Märkimisväärne osa narkootikumide pakkumisest ja vahendamisest toimub digikeskkonnas, eeskätt sotsiaalmeedia ja krüpteeritud suhtluskanalite kaudu. Selline tegevusviis vähendab nähtavust avalikus ruumis ning raskendab kuritegude avastamist. Digikeskkonna täpset osakaalu narkoturu kogumahus ei ole võimalik usaldusväärselt määrata, kuid selle tähtsus on viimastel aastatel selgelt kasvanud.

2. Kui palju on Politsei- ja Piirivalveamet tuvastanud ja sulgenud narkokaubandusega seotud veebilehti, krüpteeritud suhtluskanaleid ning sotsiaalmeediakontosid, ning kui paljude nende juhtumite alusel on alustatud kriminaalmenetlusi?

Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) on pärssinud narkokuritegevust mitmetes digikanalites, sealhulgas platvormidel nagu Telegram, Snapchat, Signal, Session ning suletud gruppides Facebookis ja Instagramis. Sellise tegevuse tulemusel on kurjategijad oma tegutsemisviise korduvalt muutnud.

Sotsiaalmeedias tegutsetakse peamiselt kahel viisil:

- avalikud või poolavalikud jututoad, kus ostusoovist antakse teada ning kontakt luuakse eraviisiliselt;
- automatiseeritud botipõhised lahendused, kus puudub otsene inimkontakt ning tehingud toimuvad krüptoraha abil, sh nn „peidikute“ koordinaatide edastamise teel.

Lisaks esineb juhtumeid, kus narkokaubandust reklaamitakse füüsilises ruumis QR-koodide kaudu. Osa sellistest gruppidest on Baltikumi-ülesed. Kuritegelike võrgustike tuvastamist raskendab muu hulgas VPN-teenuste kasutamine ning tegevuse killustatus.

Suureks väljakutseks on olnud Telegram, kus veel hiljuti ei teostanud teenusepakkuja ise keelatud sisu otsingut. Täna teeb Telegram selles osas koostööd ning sulgeb keelatud sisu sisaldavaid kanaleid, kuid kuritegelikud kanalid liiguvad sageli uutele aadressidele. Veebilehtede sulgemisel toimub koostöö eeskätt veebipolitseinike kaudu ning sotsiaalmeediaplatvormidega, kus osadel teenusepakkujatel (nt Meta toodetes) on olemas ka automaatne keelatud sisu monitooring.

PPA ei kogu eraldi statistikat selle kohta, kui paljud kriminaalmenetlused on seotud just elektrooniliste kanalitega ning kui palju on konkreetseid narkokaubandusega seotud veebilehti, krüpteeritud suhtluskanaleid ning sotsiaalmeediakontosid sulgetud. Positiivse arenguna saab esile tuua Põhja prefektuuri varasema ennetava tegevuse pimeveebis, mille tulemusel on sealne narkokaubandus Eesti kurjategijate seas märgatavalt vähenenud¹. Erinevalt mitmest teistest riikidest eelistavad Eesti kuritegelikud võrgustikud täna pigem tavaveebi ja sotsiaalmeediat.

3. Kui palju on registreeritud narkootikumidega seotud üledoosisurmasid ning milline osa neist on seotud suure kontsentratsiooniga või sünteetiliste narkootiliste ainetega?

2018–2021 suri Eestis narkootikumide üledoosi tagajärjel keskmiselt 30–40 inimest aastas, kuid 2022. aastal tõusis see arv ligi 80ni ning hiljem on see püsinud ligikaudu saja ringis. Näiteks 2023. aastal registreeriti 113 narkootikumide üledoosisurma ning 2024. aastal 100 surma.

Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi toksikoloogia andmetele tuginedes on viimastel aastatel oluliselt suurenenud tugevatoimeliste sünteetiliste opioidide – eriti nitaseenide – osakaal üledoosisurmade taga. Nitaseenide suurem levik on olnud üks peamisi põhjusi narkootikumide üledooside järsuks kasvuks Eestis, kuna nende toime on tugev ja elupäästvale ravile vastuvõtlikkus madalam kui teiste opioidide puhul. Nitaseenide rühma kuuluvad ained on seotud ligi poolte narkootikumide üledoosisurmadega aga arvestada tuleb, et üledoosisurmade puhul on sageli tegemist mitme aine samaaegse tarvitamisega, mis omakorda suurendab surma riski.

4. Milline on Politsei- ja Piirivalveameti narkokuritegevusega tegelevate üksuste tegelik võimekus, täitmata ametikohad ning tehniline ja analüütiline suutlikkus, arvestades narkoturu muutunud iseloomu?

PPA narkokuritegevuse vastase võitlusega tegelevates üksustes ei ole täitmata ametikohti. Samas eeldab narkoturu muutunud iseloom analüütilise suutlikkuse järkjärgulist suurendamist, kuna üha suurem osa tegevusest toimub digikeskkonnas. Sotsiaalmeediat monitooritakse peamiselt konkreetsete menetluste raames. Tehniline ja analüütiline suutlikkus on hea aga arvestades tehnoloogia kiiret arengut ja narkootikumide levitamise meetmete pidevat muutumist, on vajadus järjepideva väljaõppe ja tehnilise võimekuse arendamise järgi.

Menetlustes lähtutakse isikupõhisest lähenemisest, keskendudes müüjate ja nende kontaktvõrgustike tuvastamisele. PPA üleselt on prioriteediks isikud, kes levitavad eluohtlikke aineid, tegutsevad suurtes kogustes või on seotud alaealistele narkootikumide pakkumisega. Oluliseks piiranguks ei ole niivõrd tehniline võimekus, kuivõrd kehtiv õigusruum, sealhulgas Euroopa Liidu andmekaitseõud, ei võimalda massandmete laialdast töötlemist.

¹ Pikemalt artiklis: <https://www.err.ee/1608161662/pealtnagija-sukeldus-internetis-toimuvasse-uumastiarisse>

5. Kui paljudes menetlustes on tuvastatud või kahtlustatud välismaiste organiseeritud kuritegelike grupeeringute seotus narkokaubandusega Eestis ning milline on Siseministeeriumi hinnang nende riskide edasisele arengule?

Eesti organiseeritud kuritegevust mõjutavad enim narko- ja küberkuritegevus ning võrgupettused. Enamik Eestis tegutsevaid kuritegelikke organisatsioone teenib tulu narkokuritegevusest, mida soodustab suur nõudlus ja pakkumine Euroopa turul. Narkokaubandust Eestisse mõjutavad eeskätt Läti ja Leedu ning teatud määral Poola kuritegelikud võrgustikud. Muude riikide roll on pigem kaudne ning seotud ainete soetamisega Euroopast. Selles küsimuses tehakse ka ministrite tasandil koostööd. Äsja toimus ka kohtumine Läti kolleegi Rihards Kozlovskisega, et arutada koostööd piiriülese kuritegevuse, eriti narkosmugeldamise ohjeldamise valdkonnas.

Eestis puuduvad narkootikumide tootmislaborid, kuid risk nende tekkeks on olemas. Eesti on jätkuvalt nii sihtriik kui ka transiitriik Põhjamaade suunal, mistõttu liiguvad läbi Eesti ka välismaiste võrgustike poolt veetavad narkootikumid, ilma et see alati tooks kaasa Eesti-sisese menetluse.

Riskid välismaiste organiseeritud kuritegelike võrgustike laienemiseks Eestisse on olemas, kuid turu väiksus ja vahelejäämise risk muudavad Eesti võrreldes naaberriikidega vähem atraktiivseks. Pikemas vaates võib sisserände suurenemine mõjutada tarbijaskonda ja kuritegelike struktuuride kujunemist, mistõttu tegeletakse vastava analüüsiga juba ennetavalt.

6. Kas Siseministeeriumil on kehtiv ja rakendatav tegevuskava juhuks, kui välismaised organiseeritud kuritegelikud võrgustikud asuvad Eestis narkoturгу süstemaatiliselt kontrollima, ning millised on selle tegevuskava peamised meetmed ja rahaline kate?

Siseministeeriumil ei ole eraldiseisvat tegevuskava konkreetseks stsenaariumiks, kus välismaised organiseeritud kuritegelikud võrgustikud asuksid Eestis narkoturгу süstemaatiliselt kontrollima. Õiguskaitseasutuste tegevus lähtub ohuhinnangutest ning hetkel ei ole täheldatud sellise olukorra realiseerumist. Vajadusel rakendatakse kehtivaid riiklikke ja rahvusvahelisi koostöömehhanisme ning õiguskaitsemeetmeid.

7. Milliseid konkreetseid ja mõõdetavaid samme rakendab riik narkootikumidest põhjustatud üledoosisurmade vähendamiseks ning milliste näitajate alusel hinnatakse nende meetmete tulemuslikkust?

Eestis on suur osa narkootikumide üledoosisurmades seotud sünteetiliste opioididega. Üledooside ennetamiseks ja surmade vähendamiseks on kasutusel mitmed meetmed, sealhulgas naloksooni laialdasem kättesaadavus. Naloksoonikomplekte saavad tarvitajad ja nende lähedased kahjude vähendamise keskustest ning alates 2024. aasta sügisest on naloksooni ninasprei ka patrullpolitseinike esmaabivarustuses. Tervise Arengu Instituudi andmetel on naloksooni kasutamine ja vastav koolituste läbimine kasvutrendis. Lisaks on narkootikumide tarvitajatele kättesaadav nii pikaajaline statsionaarne ravi kui ka lühiajaline võõrutusravi, mille järele on nõudlus igal aastal suurenenud.

Väljatöötamisel on varajase hoiatamise süsteem, mis võimaldab tarvitajatel loovutada uimastijääke anonüümselt ning saada infot aine tegeliku koostise kohta. See aitab ennetada olukordi, kus oodatust tugevama või teistsuguse toimega aine põhjustab üledoosi.

Meetmete tulemuslikkust hinnatakse erinevate uuringute kaudu ning jälgitakse üledoosisurmade arvu. Info pärineb muu hulgas küsitlustest, reoveeuuringutest ning Eesti

Kohtuekspertiisi Instituudi analüüsides. Narkoturu kiire muutumise tõttu eeldab sekkumiste süsteem pidevat kohandamist ning tihedat koostööd tervise ja õiguskaitse valdkondade vahel.

8. Kas Siseministeerium peab vajalikuks narkopoliitika ning narkokuritegevuse vastase tegevuse sisulist ja strateegilist ümberhindamist ning kas sellega on kavandatud täiendavad otsused riigieelarve ja õiguskaitseasutuste volituste osas?

Käesoleval aastal viiakse läbi [Narkopoliitika aastani 2030](#) vahehindamine, mille käigus vaadatakse üle seatud eesmärgid ja nende saavutamise senine edenemine. Eraldi narkokuritegevuse vastase tegevuse sisulist ja strateegilist ümberhindamist ei kavandata, kuna tegemist on pidevalt arendatava valdkonnaga. Õiguskaitseasutused peavad juba täna oma tegevust jooksvalt kohandama vastavalt kurjategijate muutuvatele tegutsemisviisidele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister